

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Narocnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Oddahnimo se!

Zgodovinarji pripovedujejo, kako so časih v srednjem veku tuintam igrali plemenitaši po gradovih za svoje podložnike. Mislimo si lahko, kako je gledal kmetič v dolini kneze in grofe, ko so jezдили gori v grad, ko je vedel, da bodo pri vinu začeli tudi kockati in bodo morda zaigrali tudi njegovo usodo. Z napeto pozornostjo smo gledali tudi mi vojake, odhajajoče z doma v boj, ki je tudi imel odločiti usodo naše domovine. Saj so nas sovražniki na zemljevidih že popolnoma razkosali in razdelili med seboj. Pozornost je rasla, ko smo brali zdaj vesela poročila iz vojske, pa zopet čuli o neprijetnih dogodkih. Napetost je dosegla višek, ko so jeli lansko leto kopati strelske jarke čelo okrog cesarskega Dunaja in ogrske Budimpešte. In kaj šele, ko je dvignil oboroženo roko proti nam brezvestni Lah in ogrožal našo ožjo domovino. Upali smo in se bali in pri slehernem poročilu iz vojske je tudi rastel in padal up in strah. Prišli so trenutki, ko skoraj dihati nismo upali, da ne bi preslišali najnovejših vesti iz bojišča.

Veseli dogodki zadnjih dni glasno kličejo: oddahnite se. V Bukovini doživljajo Rusi poraz za porazom; kleti Lah stoji kakor začaran pred Gorico. Dardanelsko podjetje je sramotno končalo za sovražnike. Sicer bahajo, da ne pozna zgodovina vojske, kjer bi se bili znali vojaki tako spretno umakniti, kakor so se oni izpred Dardanel. V resnici pa komaj nudi zgodovina dokaz sramotnejše uspelega podjetja, kakor je dardanelska akcija. In najnovejše! Lovčen so zasedli naši vojaki, stražnika vsledne obali Jadranskega morja. Nikita, vbrisan knez sicer, se je moral udati. Cela ententa z vso svojo vojaško in denarno in gospodarsko močjo ga ni mogla rešiti. Čegava bo zmaga, je jasno dovolj. Zato — oddahnimo se!

Poučno in obenem zanimivo je preiskovati, odkod ti naši lepi uspehi. Komu gre zasluga za zmage.

Hvala gotovo velika spretnim našim državljanom. Spočetka žalostno osamljeni, ostavljeni na cedilu celo od onih, ki jih je vezala dolžnost pomagati, štejemo sedaj dva nova zaveznika, če ne še več. Četudi ne štejemo Črnogore sem, je že to velikega pomena, da se je sprevrglo v Rumuniji in na Grškem javno mnenje precej v našo korist. Vsaj sovražnosti niso ondi začeli, na kar so nasprotniki z gotovostjo računali. Amerika še tudi ni pristala na krik entente.

Kaj četverosporazum? Niti enega zaveznika še ni pridobil kljub vsem mamilom, klub grožnjam in pritisku, klub denarju, ki ga je metal med nevtalce, da bi jih spravil na svojo plat. Mislimo le na Rumunijo in Grško. Zdi se, da manjka njegovim državljanom enotnega načrta prave sposobnosti in pa — da gredo narazen, kadar treba določiti, kdo naj žrtvuje in čegav bo dobiček. Vkup drži naše sovražnike le kramarski Anglež, ki jih je znal vpreči v svoj jarem. On že ve, zakaj tako dela. Sorazmerno trpi skoraj najmanj, na koncu bo pa hotel največ odnesti, kakor je že navajen. Koliko časa bo še trpelo to suženjstvo, kdo ve! Vedno gotovo ne. Slepem se bodo oči odprle.

Pohvalimo drugič naše vojake! Zares, izvrstno se držijo! Posebno naše slovenske junake občuduje svet in jim poje hvalo. Pač ne bo mogel nihče prerekati, da so med prvimi, kar zadeva hrabrost in vstrajnost. Res je: tudi nekaterim med sovražniki gre pohvala, da so dobri borilci. Srbski vojaki so se vojskovali, seveda že v obupu, brez strahu na smrt. Tudi laške alpince hvalijo. Naše vrle straže ob zeleni Soči seveda ne dosegajo in jo ne bodo nikdar dosegli. Čast, komur čast! Pri borilcih ne odloča le število, ampak v prvi vrsti kakovost. Ono je pri sporazumu, ta pri nas.

Zahvala tudi, prva in največja, Bogu, Sodniku narodov in držav, ki je očitno vzel v svoje roke pravično našo zadevo. On ljubi pravico in jo ščiti, sovraži krivico in jo kaznuje. To taji le nevernik.

Naša država ima vso pravico do obstanka in se bori na pravičen način za pravično stvar.

Zadnje je jasno. Maščevati je hotela umor in varovati svojo zemljo pred pohlepno tujčevo roko. Način borbe je tudi brezdvomno pravičen. Še prvo trditev si oglejmo bolj od blizu.

Če velja kje, velja gotovo v zgodovini držav ono staro, priznано počelo: kakor dobljeno, tako zgubljeno, ali drugače povedano: v čemur se kdo pregreši, v tem bo tudi kaznovan. Avstrija naša! Ni je države, ki bi bila nastala bolj pravičnim potom. Po dedščinah, pogodbah, v pravičnih vojskah dobljenih zmagah se je širila in povspela do velesile. Pošteno je vselej delala, časih skoro preveč. Zato ima pravico do obstanka. Pa so jo že hoteli razkosati! Zidali so brez Boga.

Nemcem tudi zgodovina ne očita, kakor, da bi bili zgradili svojo državo nepostavnim potom. Bolgari so tudi vseskozi pošteno ljudstvo in so vselej zasledovali pošteno politiko. Ti gredo z nami. In Črnogorci! Preprosto ljudstvo, ki je le čuvalo svobodo dežele. Pošteni so, zato so stopili, četudi spočetka nam sovražni, na našo plat.

Kaj pa sovražniki? Poglejmo jih po vrsti! Srbija, divji narod morilcev, naj bi ostala? Zdi se, četudi bi to utegnili biti le na videz, da je ravno naša armada, bila orodje v rokah božje pravice, ki je maščevala, zelo maščevala narodove krivice. Lansko leto je zapisal modro misleči Dr. Aleš Ušeničnik v Času: Krivda (Srbov) še ni maščevana. Letos bomo lahko pisali drugače.

Anglež je kramar, ki živi na račun svoje vesti nele od kramarije, ampak tudi od tatvine. Vzemite v roke zemljevid! Najbolj važne točke in najbolj rodovitne pokrajine je zasedel. Ob dani priliki se je vgnezdil na zemljo češ: to je moje. In tako počenja vedno, tudi danes. Tako krivično skup znesena država naj bi imela pravico do obstanka. Brezdvomno mora

iti rakovo pot tudi njegova moč in njegovo bogastvo. Kje bi bila sicer pravica! Kdaj se bo to izpolnilo, nam ne gre prorokovati. Tega tudi ne maramo storiti.

In še izdajalec tam ob Adriji! K sporazumu ga je vleklo srce že ob začetku vojske. Tam je živel v resnici že od kraja, zato ga nismo šteli med zaveznike, ki so stopili na njegovo stran v teku te vojske. Težka je tudi njegova vest. Kaj pa je Italija! Par avstrijskih vojvod so izgnali iz dežel, svetemu Očetu so vkradli državo z glavnim mestom, pa je nastala nova Italija, skoro taka, kakor je sedaj. Tudi njej najbrž ne bo vedno sijalo solnce sreče. Kajti velika krivda, rop stolici sv. Petra, ta krivda še ni maščevana. Kdaj se bo to zgodilo! Božji mlini meljejo počasi, pa gotovo.

Pravična je torej naša pravda. Uspehi, se kaže. Oddahnimo se!

Ker že teče govor o božji pravici bodi dostavljeno še sledeče:

Pravični Bog plačuje in kaznuje. Posameznim osebam časih že tu na svetu, največkrat šele v večnosti. Moralnim osebam, državam in narodom pa vselej gotovo že na tem svetu, ker jih na onem kot takih več ne bo. Tam bosta nas ločila le sovražstvo in ljubezen do Boga. Evropa je veliko zagrešila. Ni je zapovedi, ki bi je ne bila prestopila ali vsaj kršila. Od grehov zoper prvo božjo zapoved, ki zahteva vero v Boga, je šla preko onih četrte, o ljubezni do starišev in predstojnikov, preko grehov zoper šesto in sedmo božjo zapoved, nemeneč se zanje. Veliki mislec, smeli bi reči, prerok, naš Mahnič je klical že pred desetletji, videč grešno Evropo: gorje ti Evropa, gorje, kakor bi bil naprej vedel, kaj pride. To napovedano gorje se je razlilo sedaj po Evropi; vsi brez izjeme ga čutimo. Božja šiba nas tepe, kakor smo zaslužili. Veliko smo že prestali, četudi morebiti še ne vsega, kar nam je bilo namenjeno.

Ker smo že nekaj tega gorja prestali, morebiti že precej, velja tudi tu: Oddahnimo se!

LISTEK.

Pri raztelesbi.

V mali ozki mrtvašnici je ležalo na priprostem odru razodeto truplo močnega, odraslega človeka in čakalo, da se ga loté zdravniki.

Oni so med tem pripravljali svoje orodje, postavljali na mizo stekleničice, napolnjene z razkuževalnimi tekočinami, dočim je pisar sodno-zdravniškega oddelka važno jemal iz žepa stekleničico tinte in drugo pisalno orodje.

Joža Tandar, katerega truplo bo razteleseno, jo je skupin prejšnji dan v vaški krčmi. Sprl se je z rodnim bratom radi nekkih brunov, ki so stali na njihovem dvorišču. Spor, ki se je pričel na dvorišču, se je nadaljeval zvečer v krčmi. Beseda da besedo, pa je prišlo do tepeža, v katerem je žalostno končal Joža Tandar. Ubodel ga je z nožem lastni brat tako, da so se pokazala čreva. Ranjenec je nekaj ur pozneje umrl in danes so prinesli njegovo truplo v mrtvašnico, da se raztelesi, kakor zahteva zakon.

Dosti preje, nego je prišla sodna komisija, se je prerivala okoli mrtvašnice radovedna množica. Bili so to seljaki, ponajveč Jože Tandarovi sosed, veliko žensk in otrok, brez katerih itak ničesar ni.

Med seljaki, ki so se nahajali okoli mrtvašnice, je bil tudi najbližji sosed pokojnika — Miha Čertin.

Ta človek je živel v večni mržnji in neprijateljstvu z Jožom Tandarjem. A imel je za to tudi svoj vzrok...

Na sam božič pred tremi leti je začela Čertinova hiša goreti — v času, ko so bili prebivalci pri polnočnici. Zgorela je koča in mala Jelica, Mihova hči, stara nekako sedem let, je zadobila težke opekline in komaj je bila rešena smrti, toda sledovi so ostali globoko začrtani po njenem telesu.

Pol vasi je kazalo z roko za Jožom Tandarjem, češ, da je on požigalec. On, in nihče drugi nego on, je zamogel to narediti, kajti sovražil je z vso svojo dušo Mihata. Sprla sta se nekaj radi Čertinove krave, ki je delala škodo na Jožetovi njivi.

Joža je bil zaprt in uvedla se je preiskava, brez posebnega uspeha. Niso mu mogli dokazati in povrnil se je svoboden domov.

Miha je pozneje zgradil novo hišo, malo naprej od stare, ali neprijateljstvo in mržnja je ostalo isto med sosedoma. Kadar je pogledal Miha Čertin na svojo siroto Jelico in njene opekline, se je vedno spomnil na to; najraje bi posegel Joži z nožem za vrat — ali žena in otrok sta tu, treba je potrpeti in pustiti razsodbo pravičnemu Bogu...

„In prišlo je do sodbe!“ je mislil Miha Čertin, stoječ danes pred mrtvašnico, kjer je ležalo truplo Jožeta Tandarja. „Bog je pravičen sodnik, četudi ne plačuje in kaznuje sproti vsacega dejanja“... je šepetal pred sebe, ko ga je naenkrat zdramila sodna komisija iz njegovih misli.

Tudi Miha Čertin se je pridružil tej komisiji in šel z njo v mrtvašnico.

Bil je čuden slučaj, kako je Miha dospel do trupla Jožeta, svojega krvnega neprijatelja, dočim je vse ostale radovedneže odgnal občinski stražnik od vrat.

To se je zgodilo na čisto jednostaven način.

Zdravnikom mora nekdo pomagati, in poklicali so Miho. Eden od zdravnikov ga je spoznal kot bivšega sanitetnega vojaka in ga je pozval v mrtvašnico.

Miha ni imel razloga, da se protivi in tako je postal pomagač pri raztelesenju Jožetovega trupla.

Ni bilo to prvi pot, da je Miha prisostoval pri enakem opravilu. Ali da bo enkrat pri raztelesbi Tandarja, da bo gledal njegova čreva, pljuča in srce, ono okrutno srce, ki je njemu povzročilo toliko zla — tega si niti v sanjah ni mogel misliti.

„Poglej, kako hitro je do tega prišlo!“ si je mislil Miha in pomagal zdravnikom; „Joža je mrtev in razkasan in gotovo ne bo mogel več vstati, a on, Miha, živ je, hvala Bogu!“

In blizu je on, popolnoma blizu Jožetove glave, tako kakor ji še nikdar ni bil blizu. In drži jo v svojih rokah, dočim zdravnik žaga lobanjo. Sedaj se bodo iztresli možgani, tisti možgani, v katerih je vsklila ona peklenska osnova, da mu upali kočo in poškoduje njegovo hčer. —

Ali možgani se niso takoj iztresli. Za Jožetovo lobanjo je bilo treba uporabiti tudi dleto.

„Bi li vi to umeli?“ vpraša naenkrat starejši zdravnik Miho in mu pokaže, kako se postopa z dletom in kladivom.

S čim bomo letos trte škropili?

(Konec.)

Popravek. V zadnji številki „Dol. Novic“ se je pri popisovanju naprave Martinijeve škropilne zmesi vrnilo nekaj pomot v številkah.

Pravilno se mora glasiti, da se vzame za napravo Martinijeve zmesi:

1) za prvo škropljenje: pol kilograma galice, pol kilograma galuna in 65 dek sveže vgašenega apna;

2) za drugo in poznejše škropljenje: tričetrt kilograma galice, tričetrt kilograma galuna in en kilogram apna.

Kdor pa hoče napraviti zmes še močnejšo, vzame naj en kilogram galice, en kilogram galuna in 130 dek ($1\frac{1}{3}$ kg apna).

Ker ni apno vsako enako dobro, treba je zmes vedno preskusiti z belim reagenčnim papirjem in če ta ne poruče, je treba še apna dodati. Preveč apna vzeti pa tudi ni dobro, ker potem zmes na trti prehitro odpoka. Zato se poslužujmo vedno reagenčnega papirja.

Ali je Martinijeva škropilna zmes že izkušena in ali je priporočljiva?

Da! V Martinijevi škropilni zmesi je poleg galice tudi galun. Galun pa obstoji po večini iz žveplenokisle gline, ki učinkuje nekako lepljivo na galico, tako da galica na trti bolj drži in da jo ne more dež oprati. Galun sam tedaj ni sredstvo proti peronospori (paležu), on le pomaga, da galica na trti bolj drži in zaradi tega tudi bolj učinkuje. Zato ima polovica navadne množine galice v Martinijevi zmesi enak učinek kakor še enkrat toliko galice — brez galuna v navadni galično-apneni zmesi.

Tudi v znanem, izvrstnem škropilnem sredstvu, tenaksu, je polovica galice nadomeščena z žveplenokislo glino.

Martinijeva zmes ni tedaj nič drugega, kot doma pripravljene tenaks, kije pri nas že vsestransko izkušen!

Martinijeva zmes ima svoje ime po prof. Martiniju v Italiji, ki jo je prvi priporočal.

V 1 kg tenaksa je 45 dkg, tedaj manj kot $\frac{1}{2}$ kg galice in vendar učinkuje tako, kot cel kilogram galice v navadni galično-apneni zmesi. Podobno je sestavljen tudi Martinijev svojo zmes. On je priporočal vzeti 40 dkg galice 40 dkg galuna in 50 dkg apna.

Z ozirom na naše razmere z mokrotnim poletjem, pa priporoča podpisani vzeti galice nekaj več, namreč zgoraj navedene množine.

„Bi, to se zna, da bi!“ odvrne Miha in z lic mu je sijal čuden izraz.

Dali so mu v roke dleto in kladivo in on vzame brez obotavljanja orodje. Bil je na zunaj miren, ali srce mu je burno udarjalo in kri mu je zavrela po žilah.

Nastavil je Miha in udaril. Bilo je i njemu samemu malo težko...

„Če bi on Jožeta, ko je bil še živ, tako z dletom, kaj bi ga čakalo?... Vešala!... Pa tudi če bi mrtvega tako brez dovoljenja — tudi to bi moral drago plačati... a sedaj je drugače... In prav je, da so ga zdravniki vzeli za ta posel; čemu bi se oni s tem mučili!“ je mislil Miha Čertin, in poslednji udarci kladiva so bučno odmevali po mrtvašnici...

V kratkem je bil tudi gornji del lobanje odbit in možgani so se prikazali...

„Popolnoma dobro, Miha, popolnoma dobro“, pohvalil ga je zdravnik, ki ga je preje poklical. „Vi ste to res izborno naredili kakor strokovnjak!“

„In s kolikim pogumom!“ pripomnijo drugi...

Niso vedeli zdravniki, zakaj je Miha tako udarjal po lobanji Jože Tandarja... s. z.

Podpisani je l. 1915 v vseh državnih trtnicah na Kranjskem dal izvesti poskušnje z Martinijevo škropilno zmesjo, ki je bila sestavljena kakor zgoraj navedeno, to je za prvo škropljenje $\frac{1}{2}$ kg galice $\frac{1}{2}$ kg galuna in apna, kolikor je bilo treba, da postane bel fenoltaleinov papir rdeč. Za drugo in tretje škropljenje se je vzelo $\frac{3}{4}$ kg galice, $\frac{3}{4}$ kg galuna in potrebna množina apna. Pri vseh teh poskusih se je tako sestavljena Martinijeva zmes izvrstno obnesla.

Vkljub nizki, megleni legi v državnih trtnicah in vkljub mokremu poletju so s to zmesjo trikrat škropljene trte ostale do jeseni zdrave, da bolj zelene in bolj zdrave kot na sosednjih oddelkih, kjer se je škropilo s samo galico (to je le z galico in apnom, brez galuna), dasi se je tu vzelo galice še enkrat toliko, kot pri Martinijevi zmesi. Tudi vsi drugi, meni znani vinogradniki, ki so po tem navodilu škropili, so z Martinijevo zmesjo napravili najboljše izkušnje, tako da lahko z mirno vestjo in vednostjo vsem vinogradnikom priporočam: škropite letos vsi z Martinijevo zmesjo!

Naročite si tedaj takoj tudi potrebni galun, ki ga dobite pri kmetijski družbi. Galun stane 60 vin., galica pa 4 K 50 h kilogram. Če škropite z Martinijevo zmesjo, prihranite tedaj tudi dosti denarja. Pri trikratnem škropljenju znaša ta prihranek na oralu vinograda najmanj 26 kron, za 36 kron pa dobite lahko že prav izvrstno trtno škropilnico, ki ne trati galice in katera izvrstno, na fino škropi, kar je edino prav. Štedite vselej na pravem mestu! B. Skalicky.

Trtna rezina ali trtno rezje.

Glasom razglasa c. kr. deželne vlade z dne 26. januarja, št. 3769, je vojna oblast zaplenila v vojne svrhe tudi trtno rezino (rezje), ki jo rabi vojna oblast za krmo.

Posestniki morajo vso odpadlo rezino po izvršeni reznji trt primerno spraviti in pooblaščenec vojne oblasti proti primerni odškodnini oddati.

V to svrhu mora vsak vinogradnik trtno rezino na pripravnem mestu shraniti in najpozneje osem dni po izvršeni reznji množino iste županstvu naznaniti. Nadalnje odredbe izda c. kr. okrajno glavarstvo.

Trtno rezje vsebuje precej redilnih snovi in ima, zmleto, enako vrednost kot slabo seno. C. kr. kmetijsko ministrstvo je že pred osmimi leti dalo pri nas vinogradnikom 12 strojev za mletje trtnega lesa brezplačno na razpolago, ki so se postavili na raznih krajih naše dežele. Ker se vinogradniki teh strojev niso posluževali, prevzame jih zdaj vojna oblast.

B. Skalicky.

Belokranjski vestnik.

Iz Preloke pri Vinici. Prosim Vas g. urednik v imenu naših faranov, da natisnete v našem listu „Dol. Novicah“ sledeče vrstice: Že eno leto imamo novega župnika preč. g. Joškota Bambiča, kot dušnega pastirja v svoji sredini. Koliko smo že dobrot prejeli v tem kratkem času po njihovem neumornem delovanju za časno in večno našo srečo, se ne da popisati. Zato nam je sveta dolžnost, da očitno spoznamo te dobrote našega dušnega pastirja ter jim prav pristržno hvaležnost izkažemo tudi v našem listu Dol. Novicah, katerega nam priporočajo v naročitev, kot naš domač in koristen gospodarski list. Prečast. g. župnik so prišli v našo bolj zapuščeno farno cerkev Sv. Trojice, ki stoji na lepem gričku v vasi Preloka. Toda s svojim trudom in s svojo ljubeznijo do hiše božje so našo cerkev že tako lepo uredili in osnažili in to brez vsacega premoženja, saj so prazno blagajno dobili pri svojem prihodu, da imamo zares farani pravo veselje sedaj ž njo. Že za to in

za veliko drugih dobrot smo našemu novemu preč. gosp. župniku zares od srca hvaležni. Bog jim poplačaj stoterokrat ter jih naj ohrani zdravega in veselega dolgo, dolgo let v naši župniji v ljubezni in visokem spoštovanju med vsemi farani na Preloki in po smrti jim naj podeli bogato plačilo v nebesih! Obljubujemo jim zvestobo in pokorščino v vsakem oziru; vsikdar jim bomo udani in pristržno hvaležni za njihove nauke ter se tudi po njih ravнали. Dobro ovce hočemo biti, da bomo vsaj nekoliko vredne tako dobrega, za vse lepo vnetega in za naše izveličanje preskrbnega pastirja. Zares blagor ljudstvu, ki ima tako dobrega g. župnika; čast in hvala Bogu za njega! —

Vreme je bilo tudi pri nas letošnje zimo zelo ugodno. Kmetovalci smo že pridno obdelali naša zemljišča. Moremo se truditi mi stari in ženske, ker naši možje in sinovi so v fronti, da branijo našo ljubo domovino in delajo s svojo hrabrostjo in neustrašenostjo pred zlobnim sovražnikom čast Avstriji in našemu presvetlemu cesarju. Bog daj le kmalu sijajno zmago in ljubi mir vsem narodom naše Avstrije, da bode na večno stala trdna, kakor skala!

Naročnik Dol. Novic.

(Preč. g. župnik gotovo ne bodo zadovoljni s to očitno pohvalo, toda sprejeli smo jo, ker jo smatramo za odkritosrčno udanost faranov do svojega g. župnika in da dobé tudi naši kmečki stanovi veselje do dopisavanja v naš list. Ur.)

Iz Adlešič 26. jan. Pred kratkem sem sporočil v „Dol. Novicah“, da je umrl v neki bolnišnici na Dunaju 18. nov. m. l. Mate Žugelj, posestnik iz Dolenjec h. št. 5., za ranami, ki jih je zadobil na italijanskem bojišču. Izvedeli smo pa šele zdaj, kdaj je bil ranjen in sicer 6. nov. 8. nov. ga je pa njegova žena zavarovala, ko seveda še ni nič vedela, da je ranjen, za 3000 K, katere bo dobila. Iz tega se razvidi, kako velika dobrota je vojno zavarovanje in kako pametne so žene, če zavarujejo svoje možje. Vsaj dobijo potem, ako zadene moža nesreča, da pače v vojski, tako lepo podporo zase, za svojo družino in za posestvo sploh.

V zadnjih dopisih sem omenjal, kako lepe spomladanske dni imamo v tem mesecu in to v sredi zime, da cveto različne cvetlice. Naj dodam še, da sem videl zadnje dni že večkrat, da so nanašali vrabci že za gnezdo kokoške perje in slamo. Pač prezgodaj!

3. t. m. prodal je nekdo od nas v Črnomelj prasce na živo vago po maksimalni ceni za 910 kron 20 h. Tehtal je 246 kg. Za ta znesek se je dobilo pri nas pred kakimi 20 do 25 leti celo posestvo s hišo vred, ali pa tudi 2 do 3 pare volov. Tako se spreminjajo časi! Prasec je bil domačega plemena, doma kupljen. Iz tega se razvidi, kako dobro plemo je belokranjski prasec in koliko se lahko pri njem priredi. Tudi prejšnja leta je prodaval domače prasce s prav lepo težo. Enkrat je tehtal eden na čisto vago tudi 203 kg.

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. K rojstnemu dnevu presvetlega našega zaveznika, nemškega cesarja Viljema II, so bile tudi pri nas razobešene zastave. Dal Bog preblagima cesarjema zaveznikom prav kmalu sijajno zmago nad sovražniki in preljudi mir! — Naš župan gospod Janez Krhin je tudi potrjen. — Pred nekaj dnevi pa nas je zapustil ter odšel k vojakom naš edini mesar g. Brudar. Tedaj smo sedaj brez mesarja, ker je g. Bakše umrl in gospod Majzelj tudi noče več klati, ki je še cló gostilno zaprl, saj vino lahko dobro proda brez gostilne. Za našo obširno občino je to vse zelo občutljivo, četudi se v sedanjih draginskih časih manj mesa porabi.

Zaradi našega novega sejmišča nam tujei očitajo, da smo lep star prostor za sejmove zamenjali s zelo neugodnim novim prostorom, do katerega niti pravilne ceste ni. Stara cesta iz Št. Jerneja je zares preozka in bi se radi preobilne guječe kaj

lahko pripetile velike nesreče. Ko je odhajal ob zadnjem sejmu neki sejmar od tod je rekel: „Ali ste jo Št. Jernejčanje polomili, ko ste iz tako lepega pripravnega prostora prestavili sejmišče na drug prostor!“ Če je imel ta mož prav, bode pokazala prihodnost.

Iz Št. Jerneja. Veliki „špas“ smo imeli v Št. Jerneju zadnje dni. Visoko gori v Gorjancih nad Pletetji se je naenkrat pokazala podolgasta bela leha, katere preje ni bilo. Kaj je? Eden pravi sneg je. Pa kako bo sneg zapadel samo na enem kraju?! Ljudje s bolj živo fantazijo hitro pogruntajo — eroplan je! Eni oborožijo oči z daljnogledi. Je, je eroplan! Za veje se je vjel, pa ne more naprej. Glej, kako se veter s capami igra! Eni si hočejo bav-bav na mestu ogledati, pa se blizo ne upajo, bo koj eksplodiral! Francoski eroplan je. Ker vedo na Francoskem, da je v Pletetjih nekaj francoskih gg., pa so v eroplanu prepeljali zlato in srebro, da ga ondi shranijo — zakopljejo. Tako in enako je šla govorica.

Kaj je bilo na vsem tem? Vtrgala se je plast zemlje in pokazal se je pod njo skriti peščenc. To je tisti eroplan! Eroplov pa, ki bi nosili k nam zlato in srebro, si pa želimo.

Iz Ljubljane. — Od dež. odbora smo prejeli naslednji dopis v ponatis:

Važni nasvet! Vsak dan prihajajo nove naredbe, ki se tičejo važnih vprašanj vojaške dolžnosti, prometa z raznimi pridelki in izdelki ter njih maksimalnih cen. Za te naredbe mora vsakdo vedeti, če naj se z njimi okoristi, oziroma če naj ne pride v neprimliko ali celo v kazen. Te naredbe se sicer v vseh listih redno objavljajo, a vsi ljudje listov ne čitajo in vrhutega se iz tednikov ali polmesečnikov za naredbe prepozno izve, zato je najvažnejša razglasitev v dnevnikih. Priporočamo vsem župnim uradom, županstvom, kmetijskim podružnicam in zadrugam, da vse take naredbe, ki so važne za ljudi, ob sedanjem vojnem času izstrižejo iz listov ter jih po vaseh na takih krajih in na tak način prilepijo, da jih more vsakdo brati.

Ajdove in druge plevle ter seneni drobir bo nakupoval deželni odbor za izdelovanje močnih krmil, če mu bo mogoče v bližnji bodočnosti izvršiti svojo namero in ustanoviti tvornico za izdelovanje močnih krmil. Ponudbe, v katerih je navesti približno množino vsakovrstnih plev in senenega drobirja ter zahtevano seno, je nemudno poslati kranjskemu deželnemu odboru v Ljubljano. Oddano blago se bo lahko tudi zamenjalo za primerno množino močnih krmil.

Iz ruskega bojišča piše g. Josip Šega svojim domačim nastopno zanimivo pismo: „Gotovo bi radi vedeli, kako se mi godi v strelskih jarkih.“ Morda cló mislite, da sem pozabil na Vas ali pa, da sem pozabil na Boga in Marijo. Toda sporočam Vam, da smo tudi tukaj verni vojaki, četudi nimamo ne cerkve in ne duhovnika. Pred kratkim smo imeli cló sv. mašo in spoved. Gospod vojni kurat je prišel kar v strelske jarke ter nam je napravil lepo pridigo. Potem nas je spovedal in prejeli smo vsi do zadnjega sv. Obhajilo. Kako lepo je bilo videti četo vojakov pri sv. maši! Ni nas vabil zvon, ni bilo petja; tiho je bilo; le mali zvonček je naznanjal glavne dele sv. daritve. In tam v bližnjem gozdiču so prepevali zaostali ptički tako ljubko in milo, da so se zasolžile naše oči. A iz daljave se je pa slišalo gromenje topov. In vse to se je spajalo s čudovito harmonijo. Tako veličasten je bil ta dan, kakor še nikdar poprej v mojem življenju. Nekaj sto korakov od sovražnika se vrši najsvetejše opravilo. Ne moti nas gromenje topov, ne pikanje pušk in ne dež, ki pada danes tako nalahno. — Kako često se spominjam lepih nedelj in praznikov doma. S kako mrzloto so stali v cerkvi in zunaj cerkve ljudje. Niso se zmenili, kaj se godi in predpodbija na oltarju. In danes tukaj

v zemljo izdolbeni jami priprosto oltarček. Krog njega četa vojakov resnih obrazov. Vse to napravi na človeka globok vtis. Kako rad bi danes poklical one lahkovorne, brezbožne in mlačne ljudi, kateri tajé, da ni Boga. Pokazal bi jim naše fante v strelskih jarkih s puško v roki; kakor orli stojé in zro na sovražnika. Ne bojijo se smrti, ker v njih srca je prišel danes Gospod vojskinih trum. V polni veri in v zaupanju v Boga prenašajo težave in nadloge, ki jim jih nalaga dolžnost v obrambo domovine. Zares, časi se spreminjajo in mi se lahko spreminjamo z njimi, toda naša vera ostane neomajana in nespremenljiva. — Sicer se mi godi še precej dobro v svoji podzemski jami, le domače živali raznovrstne pasme me nadlegujejo. No, pa se jih že tudi kako ubranimo. — Iskrene pozdrave iz bojne nega polja!

Domače in tuje novice.

Za cerkveni koncert v Novem mestu so nadalje darovali: gospod župnik Vole K 10.—; g. župnik Rožnik K 4.—; gosp. trgovec K. Barborič namesto venca na krsto Ane Bojanec K 6.—; g. Vehovec K 3.—; neimenovan K 10.—; toraj skupaj K 33.—. Vsa dosedanja svota K 1501.93 se je zvišala tedaj na K 1534.93. Novi darovi se še sprejemajo. Iskrena hvala! Prošt dr. Seb. Elbert.

Zborovanje Slomškove zveze za novomeški in črnomeljski okraj se je vršilo preteki četrtek dni ob 11. uri. Namesto predsednika nadučitelja Štulerja otvoril zborovanje društveni tajnik p. Atanaz. Pozdravi najprej g. nadzornika Janko Grada, kot zasluženega moža za učiteljstvo, in mnogoštevilne zbrane člane. Med navzočimi sta tudi g. ravnatelj Brežnik in g. učitelj Šveiger iz ribniške doline. Po splošnem pozdravu podeli tajnik besedo g. nadzorniku. Ta prevzame besedo in predava témo: Kaj zahteva sedanja doba od nas. Omenja sedanjo vojsko, ki nam je vzela može in varuhe in s tem tudi podporo. Naše žene so močne, vendar potrebujejo pomoči. Zato pa naj učiteljstvo vodi mladino. Uri naj jo in navaja k zaupanju do Boga. G. govornik vnema učiteljstvo, naj vnema mladino k poštenosti in zatajevanju. Povdarja korist treznosti in opozarja na neizmerno škodo pijančevanja. To delo lahko učiteljstvo vrši v šoli. Ali g. predavatelj želi, naj gre uprav v sedanjem času vzgojitelj tudi med ljudstvo, katero naj tolaži. Po zadobljeni zmagi se vračajoči junaki in možje bodo učiteljski trud obilno blagoslovili. Dolgo trajajoče ploskanje in pritrjevanje je najboljše spričevalo, da učiteljstvo ljubi in visoko ceni g. nadzornika in odobrava njegovo predavanje. Nato je imel referat tajnik p. Atanaz o visokosti učiteljskega stanu. Opozarja na najvišjega učenika Kristusa, kateri tirja, da se naj vsak udeleži pripeljati nedolžne duše v nebesa. Otroci, ti so dovezetni za vse lepo. Ravno isto tirja tudi sv. cerkev in cela človeška družba od vsakega vzgojitelja. Otroška srca so najbolj sprejemljiva za lepe resnice in čednosti. In ravno učiteljstvo je poklicano, da mladino navaja k temu, vsaj ravno zaradi tega so poslali stariši otroke v šolo. Ni videti sicer včasih trenutnega uspeha, a trud ni izgubljen. Dolgotrajno ploskanje je dokazalo, da je predavanje gospoda tajnika zelo ugajalo poslušavcem.

Nato govori g. nadzornik o protialkoholni učiteljski zvezi. Pozivlja učiteljstvo, naj kaže ljudstvu lep zgled. K besedi se oglasi g. župnik iz Podzemlja in zahteva, naj se vloži protest proti sramotanju našega naroda glede pijančevanja. Nato sestavi po splošnem odobravanju odbor protest z besedilom: Duhovniki, učitelji in učiteljice zbrani na zborovanju Slomškove zveze v Novem mestu, dne 3. febr. 1916, slovesno protestirajo proti nečuvnemu grdenju slov.

naroda po Müllerjevi brošuri, kot da je vsled žgane pijače degeneriran. Obžaluje sicer, da je v tem oziru marsikaj slabega, kakor povsod. Odločno pa zanika, da bi bilo tako, kakor trdi brošura Müllerjeva. Naroči se društvenemu odboru, naj izjavo spravi na merodajno mesto: Nato pooblaste zborovalci gosp. nadzornika, da pismeno pozdravi g. nadzornika Štruklja in nadučitelja Štulerja. Otvorijo se potem debate. P. Akvin opozori na splošno kajenje tobak in prosi, naj oblast kaj pripomore k učiteljskemu trudu. Omenja se tudi, naj se učiteljstvo zgleda pri podružnici, a ne pri centrali. Končno se g. tajnik zahvali za obilno udeležbo. — Pohvalno se mora reči, da se učiteljstvo še nikoli ni udeležilo v tolikem številu, kar je pa treba prav posebno zabeležiti. Bela krajina je bila prav posebno zastopana!

Umrli je v nedeljo 30. jan. zjutraj ob 3. uri g. Ana Bojanec roj. Udovč, iz stare in velespoštovane Bojančeve hiše v Št. Petru pri Novem mestu, po dolgi bolezni, previdena s svetimi zakramenti, v 74. letu starosti. Pokojnica je bila soproga pred leti umrlega občežnanega in bivšega župana in gostilničarja Bojanca ter mati treh sinov, izmed katerih je eden župnik, in ene hčere. — Kedo ni poznal v novomeški okolici in daleč po Dolenjskem „Bojančeve mame“, male in močne ženice, vedno svežega in prijaznega obraza? Saj je bila rajna pa tudi zares ljubezniva in vljudna z vsakim človekom, blagomilega značaja ter vseskozi poštenega in plemenitega srca. „Bojančeva mama“ je bila vedno skrbna in postrežljiva gospodinja, dokler so jej dopuščale moči, miruljubna in dobra žena ter vzgledna krščanska mati; bila je usmiljena do revežev in njene roke so rade delile dobrote in tolažile potrebne. Zato bo Bog njeni blagi duši rajski plačnik.

Pogreb je bil v torek 1. februarja ob 9. uri zjutraj v Št. Petru po opravljeni sv. maši ob velikem številu pogrebecev iz različnih stanov od blizu in daleč. Videli smo med drugimi odličnimi prijatelji Bojančeve hiše tudi dež. poslanca in župana g. Zurca iz Kandije. Truplo nepozabljive „Bojančeve mame“ so položili v grob zraven njenega moža, da v miru čakata, kakor sta vedno v miru živela, skupnega vstajenja k večnemu življenju. Zaostalim žalujočim naše prisrčno sožalje!

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu januarju 1916 je 218 strank vložilo 253.842 kron 47 hel.; 275 strank vzdignilo 94.484 kron 77 hel.; torej več vložilo 159.357 kron 70 hel.; stanje vlog 4.090.882 kron 5 hel.; denarni promet 793.601 kron 70 hel.; vseh strank je bilo 1228.

Nesreča. Na postaji v Mirnipeči se je vsedel naš naročnik Jože Avber na voz. Komaj je dobro sedel, se je pa splasil konj in Avber je padel z voza na cesto in je dobil pri tem lahke telesne poškodbe. Hvala Bogu, da ga ni zadel voz, ker bi znal ostati mrtev na mestu. Priskočil mu je na pomoč pismonoša Franc Meden, da ga je dvignil iz omedlevice.

Umrli vojaki v januarju: 22. jan. Štefan Kolek; 25. jan. Karl Hüvel.

Novi predpisi za potovanje. Po novih, dne 15. jan. v veljavo vstopivših predpisih za potovanje, so za izdajanje modrih legitimacij za potovanje v daljnem prometu t. j. v prometu, ki presega krajni promet, upravičene politične in policijske oblasti bivališča potnika po dogovoru z bližnjim vojaškim krajnim poveljstvom (n. pr. etapnim štacijskim, kolodvorskim poveljstvom). Ta dogovor mora biti razviden iz legitimacije za potovanje. Vsled dopisa c. in kr. štacijskega oziroma kolodvorskega poveljstva v Rudolfovem, se naznanja da se vidiranje teh potnih legitimacij vrši le od 9. do 11. ure dopoldne in od 4. do 6. ure popoldne na kolodvoru v Novem mestu. Vsled tega se izdajajo pri podpisnem uradu potne legitimacije ob delavnikih od 8. ure do 12. ure dopoldne in od 3. do

5. ure popoldne, ob nedeljah in praznikih pa le v nujnih slučajih, od 10. do 11. ure dopoldne. Potni listi za prestop meje ožjega bojnega območja se dobe pri podpisnem uradu, izvzemši zelo nujne slučaje, le ob pondeljkih in petkih od 8. do 12. ure dopoldne. — C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo.

Sedemdesetletnico je obhajal 30. jan. gosp. Valentin Aschman, c. kr. davkar v pokoju, ki nam je še tudi Dolenjecem v prijetnem spominu. Njegovi gpđ. hčerki ste bile nastavljeni v novomeški okolici svojčas kot učiteljici. Še na mnoga leta!

Umrli je v Ljubljani 28. januarja tudi Dolenjecem dobro znana posestnica hotela „Štrukelj“ gospa Ana Štrukelj roj. Černe, v 71. letu starosti. Bog ji daj večni mir!

„Slov. Sadjar“. Izšla je 1. številka „Slov. Sadjarja“, ki ga izdaja deželni učitelj M. Humek. Mnogovrstna sadjarska vsebina je velevažna za vsakega, ki hoče napredovati v sadjarstvu in posebno v sedanjih časih imeti obilnejših dohodkov tudi iz te kmetijske panoge. Če upoštevamo še krasno barvano prilogo, ki je pridejana vsaki drugi številki in pa dovršeno zunanjo opremo, moramo list prav toplo priporočati vsem sadjarskim interesentom. — Izhaja 25. dan vsakega meseca in stane za celo leto 4 krone. Naroči se pri upravištvu „Slov. Sadjarja“ v Ljubljani, Linhartova ulica št. 12.

Kurjim lisicam, katerih je cela druhal, so na sledu v Brusnicah. Lisičje kože bodo po ceni. —

Častniški sluge pojdejo na fronto. Vojno ministrstvo je sklenilo vse za vojno sposobne častniške sluge, ki doma niso neobhodno potrebni, poslati na fronto. — Razne vrste častnikov so pozvali, naj se prostovoljno odpovedo častniškim slugam, zakar dobé pristojbine za sluge, kdor pa želi slugo obdržati, naj vzame moža, ki za fronto ni več sposoben.

Svinjo so mu ukradli, a je plačal za to še kazn. „Danzers Armee-Zeitung“ poroča: V dunajski okolici so nekemu kmetu ukradli po noči veliko, debelo svinjo. Kmet je tatvino hitro naznanil orožnikom. Ko so iskali sled, so našli v jarku poleg ceste, ne daleč od kmetovega doma, ostanke zaklane svinje, drobovino itd. Ker so pri preiskovanju našli v svinjskem želodcu oves in ječmen, se je izkazalo, da je bila svinja pitana z žitom, kar pa je sedaj, kakor znano, prepovedano. Kmeta so obsodili na 200 K globe, a mesa svoje svinje ni nikdar več videl.

Močan potres v Sibirju. Budimpešta: Iz mnogih mest Sedmograške se poroča o potresu. V Sibirju je trajal potres 60 sekund. Osebe, katere so bežale v strahu na ulice, so bile več ali manj ranjene od strešne opeke in ometa.

Najvišji vojak v naši armadi. Za najvišjega vojaka v naši armadi se smatra neki Dalmatinec iz Imotska, kateri je visok 2 metra 13 cm.

Vojni pregled.

Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 29. januarja. — Naše čete so zasedle jadranski pristanišči Lješ in Sv. Ivan Medunski.

V Črnigori je položaj neizpremenjen miren. Iz raznih krajev dežele so poročali, da je priredilo prebivalstvo našim četam, ko so vkorakale, slovesen sprejem.

Orožja so dozraj, če vštujemo tudi lovčenski plen, izročili pri glavnih zbirališčih: 314 topov nad 50.000 pušk in 50 strojníc. Štetje se še ni zaključilo.

Dunaj, 29. jan. — Danes zjutraj so Rusi ljuto napadli utrdbo pri mostu severozahodno od Usziczka ob Dnjestrju. Hrabra posadka je odbila sovražnika. Ozemlje pred bojiščem je pokrito z ruskimi trupli.

Sovražno letalno brodovje se je pojavilo včeraj nad bojno črto ob Stripi. Med

enajstimi ruskimi letali so uničili topovi dve, tri letala so pa bila prisiljena, da so se izkrcala za sovražnimi črtami. Naše straže so odbile ob Stripu napade močnejših ruskih poizvedovalnih oddelkov.

Dunaj, 30. jan. — V Črnigori je mirno. V Sv. Ivanu Medunskem smo zaplenili dva topova, zelo veliko topniškega streliva in znatne množine kave in žita.

Dunaj, 30. januarja. — Sovražnik je včeraj čez dan ponavljal svoje napade proti mostni utrdbi severozahodno od Usziczka. Vsled hrabrosti branilcev so se izjalovili vsi poizkusi, da se je polaste. Rusko topništvo je skoraj na vseh delih severovzhodne bojne črte deloma močno delovalo. Tudi težki topovi so delovali na raznih mestih.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Darovi

za kip presladkega Srca Marijinega v kapiteljski cerkvi v Novem mestu.

Neimenovana iz Zagradca K 3.—.

Doneski k vremenoslovju Bele Krajine.

IV.

Kake zime smo imeli v zadnjih 29. letih v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji.

J. Šašelj.

Ker imamo letos tako izredno lepo in milo zimo, bo gotovo zanimivo izvedeti, kake zime smo imeli v prejšnjih letih. Naj navedem tu po svojih zapisih iz tukajšnjih župnih kronik od leta 1888. nadalje, ko sem začel pisati župno kroniko, kakšne zime so bile v posameznih letih.

L. 1888. Prosinec je bil jako mrzel. Povprečnega mraza je bilo v tem mesecu zjutraj ob 8. uri 7 C. Samo 3 dni v celem mesecu je bil toplomer nad 0, največ + 2. Tudi svečan je bil do 12. prav mrzel. 4. smo imeli celo 12 C. Od 12. nadalje pa je bil toplomer nad 0. Ta mesec je večkrat snežilo. 1. sušca smo imeli pa zopet 9 C mraza, ravnotako 3., 6. pa celo 12.5 C. 4. sušca pa, na nedeljo, je bil med 10. sveto mašo silen vihar, da ljudje skoraj niso mogli iz cerkve domu. Snega je ponekod zamelo 1 meter na debelo.

L. 1888./9. Letošnja jesen in zima do nov. leta bila je, izvzemši nekaj dni v oktobru, ko je zapal sneg, in enega tedna v novembru, ko je bil 6. zapal sneg in je bilo potem skozi en teden precej mrzlo, celo do 8 C, prav lepa, včasih krasna. Nekateri dni je bilo gorko, kakor vspomladi. Toplomer je kazal n. pr. 3. decembra o poldne + 7 C, 24. na badnik + 12 C, na sv. dan 25. o poldne na solncu celo + 24 C. Ker ni bilo snega, so delali ljudje vso jesen in do novega leta zunaj. V noči od 1. do 2. jan. pa je pobelil malo sneg in zatem je bil precej občutljiv mraz in je tudi večkrat snežilo. Zima po novem letu je bila prav grda in mrzla. Sneg ni nič skopnil. Še-le 19. marca je prišel jug, ki je pobral sneg, a tudi potem je bilo hladno. V noči od 2. do 3. aprila zapal je zopet sneg in 4. smo imeli led na vodi. V noči od 16. do 17. aprila pa je bil silen vihar in je zapal sneg, ki je padal še 17. dopoldne. Zapal je 11 cm na debelo.

L. 1890. Od 11. do 30. jan. smo imeli prav lepo vreme, večkrat krasne dni, bolj podobne aprilu, kakor januarju. Solnce je prav gorko sijalo. Imeli smo n. pr. 16. + 25 C opoldne na solncu, in 21. zjutraj ob 8. uri + 4 C. Ljudje se delali vse zunaj, nekateri so celo rezali v vinogradih. Otroci so prihajali nekateri dni bosi v šolo. Tudi narava se je bila vzbudila in so cvetele marjetice, trobentice (jagulci), teloh in jaternik. 30. pa je zapal nekoliko sneg in potem smo imeli malo zime. Sploh pa je bila zima tega leta z malimi izjemami prav ugodna, lepa in večinoma topla. Snega je padlo le kakih petkrat po nekaj malega, ki pa ni dolgo ležal. Tudi mraza ni bilo

posebnega. Skoraj največji mraz je bil od 2. do 6. marca, da je celo Kulpa na obrežjih zmrzovala. A že 7. je prišel jug in za njim je bilo tako toplo, da smo videli že 8. metulje. Ker je bil jannar tako ugoden, sejali smo na župniškem vrtu že 28. jan. salato, špinaco, redkvico-mesečarko in česenj. Ker je bilo pa vso zimo prav malo snega in je tudi deževalo samo parkrat, je bilo skoraj vso zimo prav hudo za vodo, ker so presahnili tudi kali. Morali so jo voziti iz Kulpe.

L. 1891. Od 29. decembra 1890 do 5. jan. smo imeli hudo zimo. Toplomer je kazal zjutraj ob 8. uri do 13 C. Kulpa je premrznila in na novega leta dan so prišli k nam Hrvati iz kuniške župnije k sv. maši čez Kulpo po ledu. 6. jan. pa je začelo snežiti in je snežilo z malimi presledki 4 dni, t. j. do 10., in zapal je 90 cm debel sneg. Tudi drugodi, celo v Trstu, Reki in na Italijanskem je palo v istem času nenavadno obilo snega in je bila huda zima. Sploh je bil mesec jan. nenavadno grd in mrzel. Snežilo je več dni, da smo imeli 1 m debel sneg. Bila je tudi ves mesec brez izjeme huda zima, da smo imeli vsaki dan od 7 C — 15 C mraza. Samo 25. dahnili je malo jug, ki je pa še isti dan prenehal. Ljudem je bilo posebno hudo za drva, ker niso mogli v tem debelem snegu v hosto. Nekateri so morali forej sekati sadno drevje po vrtilih. Vsled hude zime je zmrznilo ljudem tudi obilo krompirja po shrambah. Stari ljudje niso pomnili že mnogo let tako hude zime, a da bi pa držala celi januar nepretrgoma tako huda zima, ni pomnil nikdo. Tudi po drugih deželah je bila v tem mesecu nenavadna zima, kakor v Italiji, Siciliji, na Francoskem, Španskem in celo v Algiru, kakor so pisali časopisi, da so ponekodi ljudje od zime mrli. Led raz Kulpe je izginil še-le 8. febr. Pokrival jo je 40 dni. Pa tudi februar je bil skoraj istotako grd in mrzel, kakor januar. Skoraj ves mesec je bilo, s prav malimi izjemami, oblačno in megleno, ali pa burno in mrzlo. Povprečnega mraza smo imeli zjutraj ob 8. uri 5 C, a enkrat celo 15 C. Nad 0 ni bil zjutraj toplomer nobenkrat. Juga ni bilo ves mesec, a sneg je ležal po nekodi še do 60 cm na debelo. Mnogim ljudem je zmrznila tudi kiselina, repa in zelje po kletih. Še-le 5. marca pa je potegnil jug, ki je vlekel potem skoraj celi teden prav gorko in je spravil v nekaj dneh skoraj ves sneg, da ga 15. marca ni bilo skoraj nič videti. Ležal je od 26. novembra. Koncem marca pa je zopet več dni snežilo. Mesec april pa je bil zopet prav grd in jako moker in hladen. Deževalo je, s prav malimi izjemami, skoraj ves mesec, včasih tudi po več dni skupaj noč in dan. Pa tudi maj je bil večinoma prav hladen in neprijazen, ker je držala burja. V Savinjski dolini na Štajarskem zapal je na binkoštno nedeljo 17. maja celo precej debel sneg. Jesen tega leta pa je bila do 18. decembra z malimi izjemami prav lepa, gorka in brez snega. 18. pa je začela briti burja, 20. je zapal sneg in 21. smo imeli zjutraj ob 8. že 14 C mraza. Potem je bil nekaj dni hud mraz, da je Kulpa premrznila, a zadnji dnevi decembra so bili pa zopet lepi in topli.

(Dalje prihodnjije.)

Cepljenje proti koleri.

Iz tozadevne spomenice, ki jo je izdalo ministrstvo za notranje zadeve, priobčimo naslednje točke:

1. Kali kolere (kolera-bacili) pridejo skozi usta v naše telo. Umazane roke, onesnaženi predmeti (živila) posredujejo vstop bacilov v človeški organizem. Skrbna telesna snaga, predvsem v občevarju z na koleri obolelimi ter osebna previdnost nam zagotavlja varnost pred okuženjem, če ni nikakih posebno neugodnih zunanjih okoliščin. Ta osebna previdnost zahteva med drugim, da v okuženih krajih ne uživamo nekuhanih jedi in da opuščamo celo kuhana

jedila, če niso zavarovana pred okuženjem, n. pr. po muhah.

2. Ako je osebno varovanje nemogoče, zlasti če je osebno negovanje snage otežkočeno ali celo neizvedljivo, ako manjka potrebnih splošnih zdravstvenih naprav (oskrbe z dobro vodo, brezhibnega odstranjevanja odpadkov itd.) in odpovejo varnostne in zatiralne odredbe proti koleri (pravočasna naznanitev, izolacija, desinfekcija itd.), takrat zamore priti v poštev cepljenje proti koleri. Pri takih izrednih razmerah, n. pr. na bojnem polju, ali ako nastopa obolenje v številnih slučajih, ki niso nastali potom kontaktne infekcije (občevarje z na koleri obolelimi), bo torej misliti na cepljenje.

Ako so dani navedeni predpogoji, priporoča se varnostno cepljenje proti koleri zlasti osebam, ki imajo po poklicu stalno opraviti z na kolero obolelimi bolniki.

V nobenem slučaju pa ne more nadomestiti to cepljenje preizkušenih brez-pogojnih potrebnih varnostnih in zatiralnih naprav. Le-te se morajo vsikdar, tedaj tudi če se je vršilo cepljenje, strogo in natančno izvrševati.

3. Cepljenje se izvrši tako, da se dvakrat v presledku 5 do 6 dni strogo aseptično vbrizga 1 cm³ cepiva pod kožo.

4. Kot posledice se opazajo po injekciji čestokrat neznatne bolečine, nadalje rdečica in otekline na injekcijskem mestu, včasih glavobol in zvišanje telesne toplote do 38° C. Te posledice izginejo po enem ali dveh dneh. Prav redkokrat se opazajo tudi neznatni, kratkotrajni želodčni ali črevesni pojavi.

Pri nepovoljnem zdravstvenem stanju (predvsem vnetju ledvic, pri nosečnosti) naj se cepljenje opusti.

5. Varnostni učinek cepljenja ne nastopi takoj, marveč šele po nekaterih dneh in traja več mesecev.

To varnostno cepljenje proti koleri pa nas ne brani zanesljivo infekcije — v nasprotju s cepljenjem proti kozam, ki ga smatramo kot brez-pogojno potrebno varstveno sredstvo pri zatiranju koz. Uspeh cepljenja proti koleri se marveč javlja osobito v tem, da manj cepljenih oboli in umrje kakor pa takih, ki niso bili cepljeni. Zdi se tudi, da je bolezen pri cepljenih mnogo lažja.

Ker se ravno lahka obolenja lažje prezrejo ter tako pospešujejo razširjanje, mora tudi vsaki cepljenec strogo izpolnjevati vse predpise v obrambo kolere. Paziti ima torej na zdravstveno stanje, takoj poklicati zdravnika ter naznaniti vsak sumljivi, četudi na sebi malenkostni slučaj obolenja. Nikdo naj se ne da v zaupanju na varnostni učinek cepljenja zapeljati, da bi zanemarjal prepotrebne obrambne predpise proti koleri.

6. Ako traja po cepitvi nastopivša boleča otekline s trajno mrzlico čez dva dni, ali ako se vsled cepljenja pojavijo kaka druga bolezenska znamenja, treba je to takoj naznaniti pristojni politični oblasti, ki potem uvede potrebne poizvedbe.

Vreme v februarju.

Če je zima suha, kakor letos, in je mesec januar gorak in lep, tedaj ne premrzel, je svečan bolj mrzel in snežen. In če bo tudi februar lep in jasen, pa cló ni upati, da bi bila ugodna pomlad. Ker je letos prestopno leto, pade sv. Matija na 25. dan svečana. In ako je o sv. Matiji mrzlo in ledeno, je kmalu pričakovati lepega vremena; če je pa ta dan lepo, gorko in prijetno, še rad pritisne hud mraz in grdo vreme. Pravilo, „da Matija led razbija, če ga ni, pa ga naredi“, tudi ni vedno resnično, kakor smo se lahko že vsi prepirali.

Vremenski pregovori.

1. Svečnica gorka, zelena, Črna nedelja snežena.
2. Kolikor škranček prej nam žvrgoli, toliko dni rač po Svečnici molči.
3. Odnáša rad sneg nam sveta Doroteja; če pa ne najde ga, ga še rajši nareja. Če pregorko je svečana, v aprilu počiva še brana. Če pa svečana je velik mraz, je mesca aprila znojen obraz.

Razvedrilo.

Nerazumljivo. „Ne razumem te, Linca, kako zamoreš z ono staro klepetuljo občevariti!“ — „Kaj se pravi občevariti... Medve si samo dnevne novice pripovedujeve potem pa greve svojo pot!“

Ugodnost. „Kaj tudi vi kaj trpite pod vojnimi razmerami?“ — „Nikakor ne, še nasprotno! Žena mi sedaj rada dovoli v gostilno hoditi zvečer, da si prihrani petrolej!“

Pogovor. A: „V moji domovini je velika prešičjereja, ki nese posebno letos kmetu veliko dobička, ko dobi za prešiča več, kakor je vredna njegova bajta!“ — B: „Pri nas je pa bilo svoj čas veliko oslov; če jih je še sedaj toliko, ne vem, ker sem jaz že delj časa od doma.“

Kritika. Gospod: „Tukaj imate 10 vinarjev; kosila ne bode več dobivali, ker mi je soproga umrla!“ — Berač: „Le potolažite se dober gospod, kuhati itak ni znala!“

Očitanje. „Reza, sedaj so že vsi ljudje eno srce in ena duša — a ti mi še vendar nočeš dati hišnega ključa!“

Raznotero.

Prerokba starega moža. Prišel je v naše uredništvo 70 letni mož ter nam pripovedoval o svojem očetu, ki je dočakal visoko starost 90 let. Oče mu je nekoč pravil, ko je bilo zbranih več vaščanov v nedeljo popoldne pri sosedovih ter so se pogovarjali tudi o prihodnjih časih, kakor je to sploh navada pri starih možakarjih: „Ti France! Pomni dobro! Sedaj si še-le dobrih šest let star in ti bodeš še lahko dočakal leto 1916. Takrat bo gorje na celem svetu! Ves svet bo narobe! Zima bo poletje in poletje bo zima. Po zimi bodo cvetele rastline in drevesa, a poletje bo kazalo sneg in led. Ljudje bodo brez pameti in brez Boga, polno togote, jeze in sovraštva, kajti človek bo hušji od divje živali. Narodi se bodo vojskovali in brat brata bo moril. Železne kače se bodo zvijale po zemlji in v vodi bodo plavale strašne pošasti. V zraku pa bodo letale grozne tice, ki bodo žrle ljudi in živali. Kri bo tekla v potokih in rekah, ki bode napojila zemljo z boleznimi in vsakovrstnimi nadlogami. Draginja in lakota bodeta kraljici celega sveta. Lakota bode tako grozna, da bodo umirali ljudje, kar bode najhujše v prvi polovici leta 1917. Kdor bo prestal pol leta 1917, bode dočakal še lepše čase, kajti v jeseni leta 1917 bode zemlja dala zopet svoj sad in bode vsako prihodnje leto boljše. In ti dobri časi bodo trajali samo 30 let.“ — Več mu oče o tem ni povedal. A spominja se naš stari pripovedovalec, da je vedno hudo-mušni in neverjetni kovač Jože, ki je tudi takrat štel že blizu 80 let, vzel svojo pipeco iz ust in djal: „In veš, France, kaj bo potem? — Tobaka bo zmanjkalo in potem bo pa — sodni dan!“

Znamenje časa. Brnski dnevnik „Hlas“ piše z dne 22. januarja: Županstvo v

Postoloprth je izdalo naslednji razglas: Slavnemu občinstvu se daje tem potom na znanje, da bodo z ozirom na javno pravost od danes naprej vsa dekleta kakor tudi žene, katerih možje se nahajajo na bojnih poljanah, brezobzirno aretirane, če se jih dobi po deveti uri zvečer v gostilnah ali mestnih ulicah.

Loterijske številke.

Trst, 26. januarja 33 5 84 64 74

Listnica upravnistva:

G. M. S. P. v Ameriki: Naročnina plačana do 1. aprila 1916.

Naznanilo. Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem prevzela v najem

dobro znano gostilno

pri Johani na Težki vodi in da se bodem potrudila, postreči cenjene goste z dobro jedjo in pijačo.

V prijazen obisk se priporočam

Minka Kovač.

E 958/13

32

Dražbeni oklic in poziv k napovedbi.

Na predlog zahtevajoče stranke Ljudske hranilnice in posojilnice v Mirnapeči, bo dne 2. marca 1916 predpoludne ob 9. uri pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 25, na podstavi s tem odobrenih pogojev zopetna dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Mirnapeč, vl. št. 597, hiša št. 6 z gospodarskimi poslopji v Česenjah s travniki in njivami. Cenilna vrednost 4754 K. Najmanjši ponudek 2377 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 20. januarja 1916.

E 735/15

9

Dražbeni oklic in poziv k napovedbi.

Na predlog zahtevajoče stranke Mestne hranilnice v Novem mestu, bo dne 30. marca 1916 predpoludne ob 10. uri pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 30, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Rudolfovo, vl. št. 404, hiša v Rudolfovem št. 211 z vrtom, cen. vrednost 13.755 K, najmanjši ponudek 6.878 K. Gozd v Rasnem, cenilna vrednost 478 K, najmanjši ponudek 316 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 10. januarja 1916.

E 743/15

4

Dražbeni oklic in poziv k napovedbi.

Na predlog zahtevajoče stranke Fr. Šušteršiča v Hrušovu, bo dne 9. marca 1916 predpoludne ob 9. uri pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 30, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Jurkavas, vl. št. 698, hiša v Rumanjivasi št. 31 z njivo. Cenilna vrednost 1000 K. Najmanjši ponudek 667 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 11. januarja 1916.

Velika svota denarja 154-0-49

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Les žlahtnega kostanja

kupuje po najvišji ceni L. Koroschetz v Mariboru, Reiserstrasse Nr. 23. 112-0-3

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-44

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.